

Makroekonomie (3MI191)

Literatura:

PAVELKA, T. Makroekonomie. Základní kurz. Melandrium.

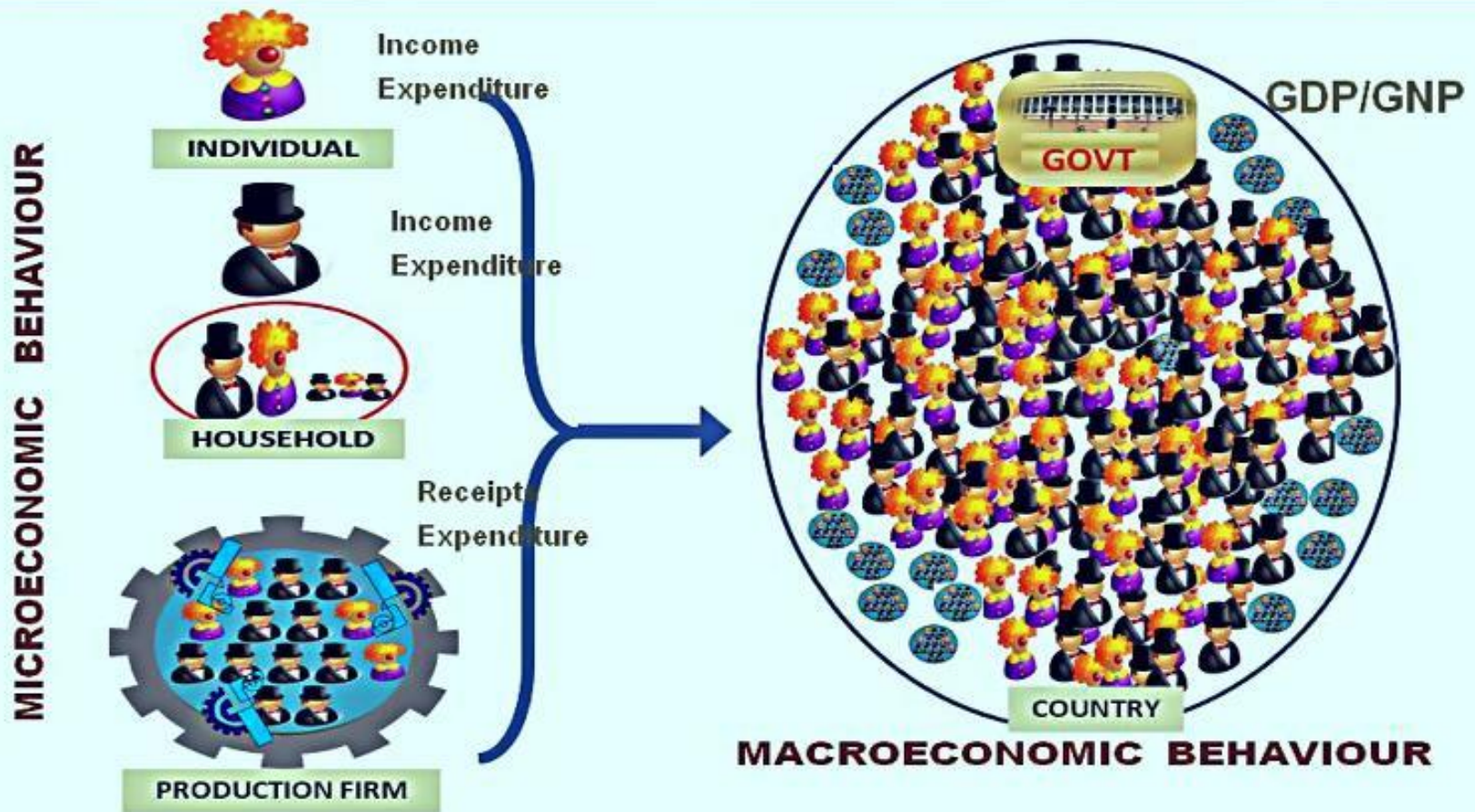
*POŠTA, V., SIRŮČEK, P. Makroekonomie: základní kurz.
Cvičebnice. Melandrium.*

Plán přednášek

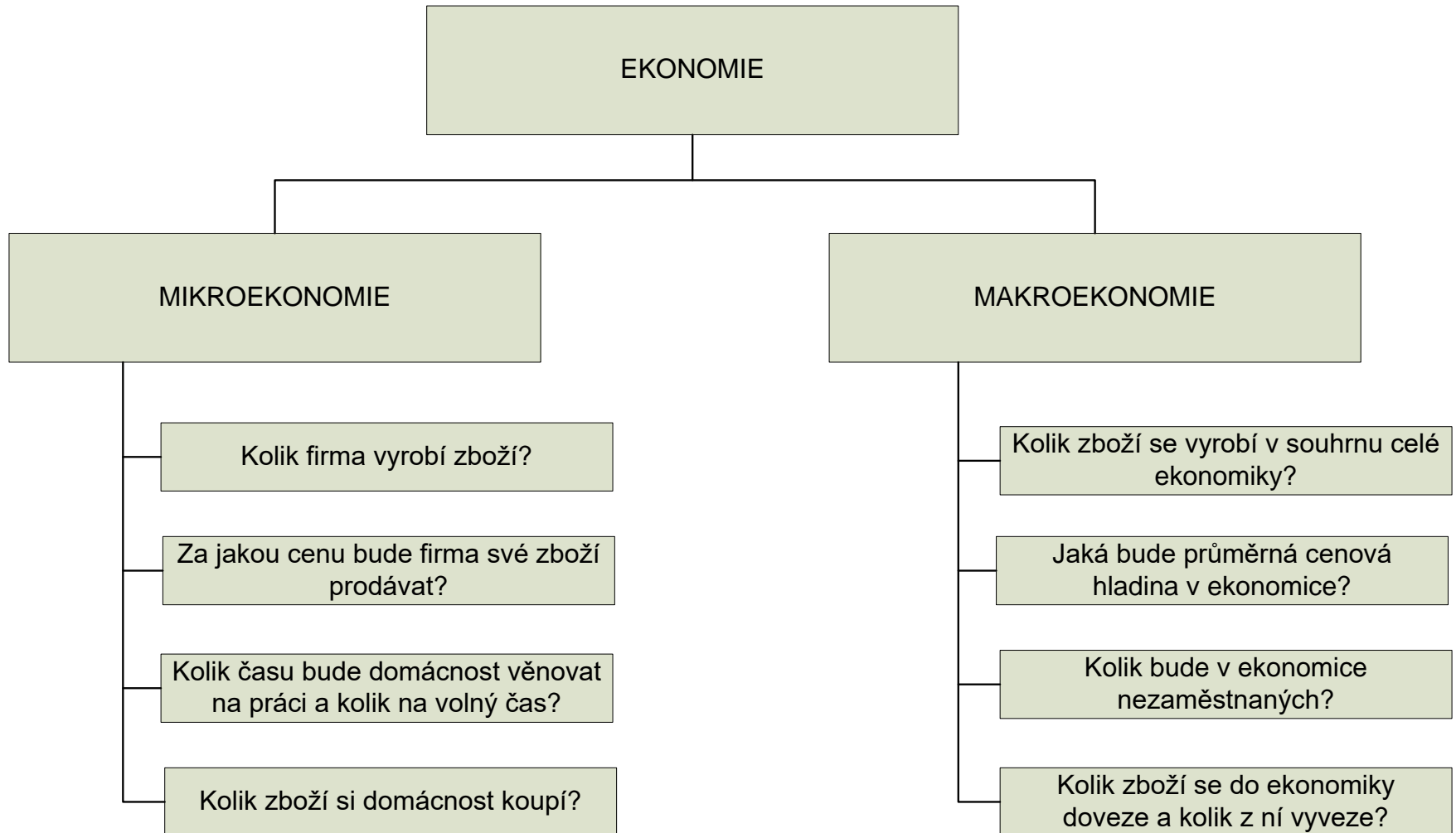
- Úvod do makroekonomie, makroekonomické agregáty
- Peníze a úloha centrální banky v ekonomice
- Model AD-AS
- Hospodářský cyklus, Nezaměstnanost
- Inflace (příčiny, typy, měření, náklady), Inflace a nezaměstnanost - Phillipsovy křivky
- Fiskální a měnová politika

Mikroekonomie vs. makroekonomie

MICROECONOMICS Vs MACROECONOMICS

Mikroekonomie vs. makroekonomie

Úkoly makroekonomie

- Co nejpřesněji popsat, vysvětlit i předpovědět trend ve vývoji ekonomické výkonnosti a její kolísání (velikost a změny HDP, zaměstnanosti, cenové hladiny a zahraničního obchodu)
- Může a měla by vláda zasahovat do chodu ekonomiky, aby zlepšila její výkonnost?

Hlavní teoretické přístupy (koncepce) v makroekonomii

- liší se v hodnocení možností tržního mechanismu zajistit optimální využití VF ekonomiky
- **LIBERÁLNÍ (klasický, neoklasický) přístup**
 - časově spojený se vznikem klasické ekonomie (2. pol. 18. stol.) → významnou součástí je monetarismus

Adam Smith: „Neviditelná ruka trhu.“

- **INTERVENCIÓNISTICKÝ (keynesiánský) přístup**
 - ze 30. let 20. stol.

John M. Keynes: „Viditelná ruka státu.“

Makroekonomické problémy

- Ekonomický růst a životní úroveň
- Cyklický vývoj ekonomiky
- Vývoj produktivity práce
- Nezaměstnanost
- Vývoj cenové hladiny
- Vzájemná ekonomická závislost zemí

Makroekonomické ukazatele

- **HDP** → tempo růstu HDP (HDP*)
HDP per capita
- **HPH** (hrubá přidaná hodnota) na zam. (hod.), resp. **NH** produktivita práce
- **podíl nezaměstnaných osob**
a obecná míra nezaměstnanosti
- **míra inflace** (tempo růstu cenové hladiny)
- **Vztah k zahraničí** – platební bilance

Typy makroekonomických ukazatelů (v %)

Tempo růstu (změna): např. tempo růstu HDP, míra inflace,...

Podílový ukazatel: míra nezaměstnanosti, míra zaměstnanosti,...

Poměrový ukazatel: deficit/HDP, dluh/HDP, export/HDP, import/HDP,...

Statistická data o ČR a EU

<https://www.czso.cz/csu/czso/aktualniinformace>

https://www.czso.cz/csu/czso/hmu_cr

<https://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenka.indexnu>

<https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/makroekonomika/makroekonomicka-predikce/2021/makroekonomicka-predikce-srpen-2021-42832>

<https://www.cnb.cz/cs/>

<https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/zpravy-o-menove-politice/Zprava-o-menove-politice-leto-2021/>

<https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

Ukazatel	Období	Meziroční růst/pokles (v %)	Datum zveřejnění
Hrubý domácí produkt	3. čtvrtletí 2022	1,6 ↑	01.11.2022
Index spotřebitelských cen	září 2022	18,0 ↑	11.10.2022
Míra inflace	září 2022	12,7 ↑	11.10.2022
Průmyslová produkce	srpen 2022	7,2 ↑	07.10.2022
Stavební produkce	srpen 2022	-0,4 ↓	07.10.2022
Tržby v maloobchodě (CZ-NACE 47)	srpen 2022	-8,8 ↓	06.10.2022
Průměrná mzda - nominální	2. čtvrtletí 2022	4,4 ↑	05.09.2022
Průměrná mzda - reálná	2. čtvrtletí 2022	-9,8 ↓	05.09.2022
Indexy cen výrobců - zemědělských	září 2022	33,6 ↑	17.10.2022
Indexy cen výrobců - průmyslových	září 2022	25,8 ↑	17.10.2022
Indexy cen výrobců - stavebních prací	září 2022	13,1 ↑	17.10.2022
Indexy cen výrobců - tržních služeb	září 2022	6,8 ↑	17.10.2022
Zahraniční obchod se zbožím - dovoz	srpen 2022	25,5 ↑	07.10.2022
Zahraniční obchod se zbožím - vývoz	srpen 2022	27,9 ↑	07.10.2022
Indexy cen vývozu a dovozu - dovoz	srpen 2022	24,0 ↑	11.10.2022
Indexy cen vývozu a dovozu - vývoz	srpen 2022	16,1 ↑	11.10.2022
Obecná míra nezaměstnanosti*	srpen 2022	2,5*	30.09.2022

Hlavní makroekonomické indikátory

zdroj: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/makroekonomika/makroekonomicka-predikce/2022/makroekonomicka-predikce-srpen-2022-48511>

		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2022	2023
							Aktuální predikce		Minulá predikce	
Nominální hrubý domácí produkt	<i>mld. Kč, b.c.</i>	5 111	5 411	5 791	5 709	6 108	6 799	7 356	6 618	7 135
	<i>růst v %, b.c.</i>	6,5	5,9	7,0	-1,4	7,0	11,3	8,2	8,1	7,8
Reálný hrubý domácí produkt	<i>růst v %, s.c.</i>	5,2	3,2	3,0	-5,5	3,5	2,2	1,1	1,2	3,6
Spotřeba domácností	<i>růst v %, s.c.</i>	4,0	3,5	2,7	-7,2	4,1	0,5	0,5	0,5	4,5
Spotřeba vládních institucí	<i>růst v %, s.c.</i>	1,8	3,9	2,5	4,2	1,5	0,8	1,3	1,0	1,0
Tvorba hrubého fixního kapitálu	<i>růst v %, s.c.</i>	4,9	10,0	5,9	-6,0	0,7	6,1	3,4	2,2	5,9
Příspěvek čistých vývozu k růstu HDP	<i>p.b., s.c.</i>	1,2	-1,2	0,0	-0,4	-3,6	-1,0	0,9	0,1	0,2
Příspěvek změny zásob k růstu HDP	<i>p.b., s.c.</i>	0,5	-0,5	-0,3	-0,9	4,8	1,3	-1,2	0,0	-0,4
Deflátor HDP	<i>růst v %</i>	1,3	2,6	3,9	4,3	3,3	8,9	7,0	6,9	4,1
Míra inflace spotřebitelských cen	<i>průměr v %</i>	2,5	2,1	2,8	3,2	3,8	16,2	8,8	12,3	4,4
Zaměstnanost (VŠPS)	<i>růst v %</i>	1,6	1,4	0,2	-1,3	-0,4	-0,7	0,2	1,2	0,2
Míra nezaměstnanosti (VŠPS)	<i>průměr v %</i>	2,9	2,2	2,0	2,6	2,8	2,5	2,6	2,5	2,6
Objem mezd a platů (dom. koncept)	<i>růst v %, b.c.</i>	9,2	9,6	7,8	0,1	5,8	9,8	7,9	6,0	6,2
Saldo běžného účtu	<i>% HDP</i>	1,5	0,4	0,3	2,0	-0,8	-4,6	-4,0	-2,2	-1,9
Saldo sektoru vládních institucí	<i>% HDP</i>	1,5	0,9	0,3	-5,8	-5,2	-3,8	.	-4,5	-3,2
Předpoklady:										
Měnový kurz CZK/EUR		26,3	25,6	25,7	26,4	25,6	24,6	24,4	24,4	24,2
Dlouhodobé úrokové sazby	<i>% p.a.</i>	1,0	2,0	1,5	1,1	1,9	4,1	4,2	3,9	3,6
Ropa Brent	<i>USD/barel</i>	54	71	64	42	71	105	88	105	91
HDP eurozóny	<i>růst v %, s.c.</i>	2,8	1,8	1,6	-6,5	5,3	3,0	1,2	2,6	2,9

Zpráva o měnové politice léto 2022

<https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/zpravy-o-menove-politice/Zprava-o-menove-politice-leto-2022/>

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
POPTÁVKA A NABÍDKA												
<i>Hrubý domácí produkt</i>												
HDP (mld. Kč, stálé ceny r. 2015, sez. očištěno)	4290,8	4387,8	4627,4	4740,8	4994,2	5154,3	5307,2	5014,3	5189,2	5308,7	5366,4	5572,6
HDP (mld. Kč, běžné ceny, sez. očištěno)	4141,9	4344,6	4627,4	4794,9	5116,8	5416,4	5793,9	5710,7	6106,7	6789,3	7341,7	7641,6
HDP (% , meziročně, reálně, sez. očištěno)	0,0	2,3	5,5	2,5	5,3	3,2	3,0	-5,5	3,5	2,3	1,1	3,8
HDP (% , mezičtvrtletně, reálně, sez. očištěno)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Výdaje na konečnou spotřebu domácností (% , meziročně, reálně, sez. očištěno)	0,9	1,4	3,9	3,7	4,0	3,3	2,6	-7,4	4,0	-2,0	-0,8	3,7
Výdaje na konečnou spotřebu vlády (% , meziročně, reálně, sez. očištěno)	2,4	1,0	1,8	2,5	1,8	3,9	2,5	4,2	1,5	2,0	1,8	1,6
Tvorba hrubého kapitálu (% , meziročně, reálně, sez. očištěno)	-4,2	7,1	13,1	-3,9	6,5	7,7	4,5	-9,2	18,9	6,8	-7,4	-1,8
Tvorba hrubého fixního kapitálu (% , meziročně, reálně, sez. očištěno)	-2,2	3,3	9,8	-3,1	5,1	10,0	5,9	-6,0	0,6	5,1	3,9	2,9
Vývoz zboží a služeb (% , meziročně, reálně, sez. očištěno)	0,3	8,7	6,2	4,1	7,6	3,7	1,3	-8,1	6,8	2,0	7,6	9,6
Dovoz zboží a služeb (% , meziročně, reálně, sez. očištěno)	0,1	10,0	7,0	2,7	6,5	5,8	1,5	-8,2	13,2	1,0	2,9	7,1
Čistý vývoz (mld. Kč, stálé ceny r. 2015, sez. očištěno)	295,5	283,3	276,7	337,5	401,7	338,1	338,4	315,6	96,8	140,5	348,9	496,3

Zpráva o měnové politice léto 2022

<https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/zpravy-o-menove-politice/Zprava-o-menove-politice-leto-2022/>

CENY												
Hlavní cenové ukazatele	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Spotřebitelské ceny (% , meziročně, průměr)	1,4	0,4	0,3	0,7	2,5	2,1	2,8	3,2	3,8	16,5	9,5	2,4
Regulované ceny (14,21 %)* (% , meziročně, průměr)	2,2	-3,0	0,0	0,2	0,0	1,8	4,4	3,1	-0,2	26,7	20,0	6,3
Ceny potravin (včetně alk. nápojů a tabáku) (26,50 %)* (% , meziročně, průměr)	3,1	1,8	0,1	0,2	3,6	1,6	2,6	4,2	2,1	13,3	4,9	0,5
Jádrová inflace (56,14%)* (% , meziročně, průměr)	-0,5	0,5	1,2	1,2	2,4	2,1	2,7	3,4	4,8	13,7	8,6	2,5
Ceny pohonných hmot (3,15 %)* (% , meziročně, průměr)	-2,1	0,2	-13,5	-8,5	6,7	6,3	-0,4	-11,4	16,8	41,4	4,5	-5,2
Měnověpolitická inflace (bez vlivu změn daní) (% , meziročně, průměr)	0,6	0,2	0,2	0,5	2,5	2,1	2,9	3,2	3,9	16,2	9,5	2,0
Dílčí cenové ukazatele												
Ceny průmyslových výrobců (% , meziročně, průměr)	0,8	-0,8	-3,2	-3,3	1,8	2,0	2,6	0,1	7,1	26,4	9,1	1,3
Ceny zemědělských výrobců (% , meziročně, průměr)	-12,1	4,7	-6,2	-6,0	7,4	-0,2	5,7	-3,2	5,9	35,3	0,6	-5,7

VEŘEJNÉ FINANCE												
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Saldo vládního sektoru (ESA 2010) (mld. Kč, běžné ceny)	-53,2	-90,2	-29,8	34,1	76,7	48,3	16,7	-329,2	-359,4	-332,0	-343,7	-222,2
Saldo vládního sektoru / HDP** (% , nominálně)	-1,3	-2,1	-0,6	0,7	1,5	0,9	0,3	-5,8	-5,9	-4,9	-4,7	-2,9
Dlůh vládního sektoru (ESA 2010) (mld. Kč, běžné ceny)	1840,2	1818,9	1836,0	1754,7	1749,7	1734,6	1740,3	2149,3	2566,6	2866,6	3228,6	3466,8
Dlůh vládního sektoru / HDP** (% , nominálně)	44,4	41,9	39,7	36,6	34,2	32,1	30,0	37,6	42,0	42,2	44,0	45,4

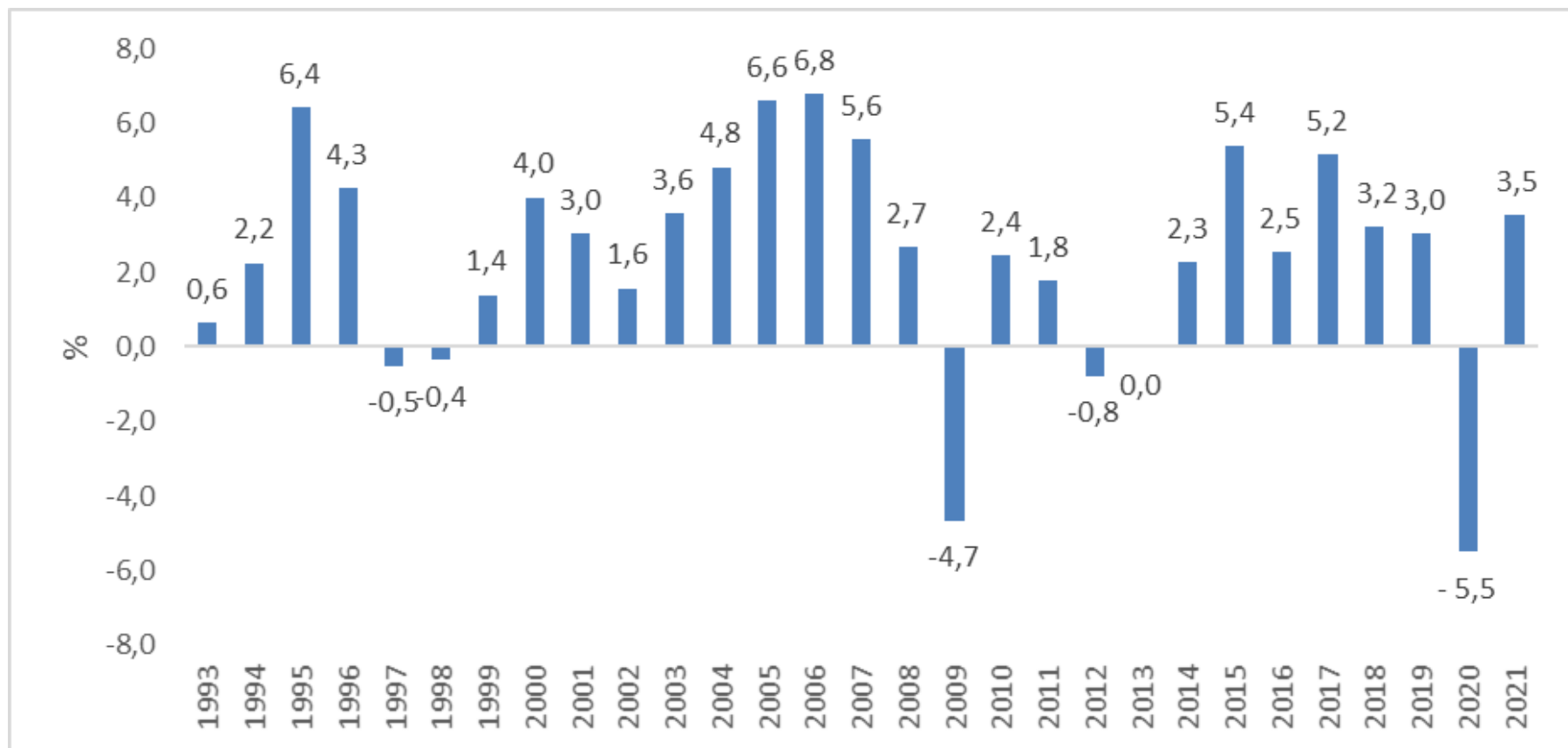
Zpráva o měnové politice léto 2022

<https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/zpravy-o-menove-politice/Zprava-o-menove-politice-leto-2022/>

TRH PRÁCE	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Průměrná měsíční mzda (% , meziročně, nominálně)	-0,1	2,9	3,2	4,4	6,7	8,2	7,9	4,6	4,7	4,5	6,2	7,5
Průměrná měsíční mzda v tržních odvětvích (% , meziročně, nominálně)	-0,3	3,0	3,2	4,3	6,7	7,7	7,6	4,1	5,1	5,1	6,7	8,5
Průměrná měsíční mzda (% , meziročně, reálně)	-1,6	2,6	2,8	3,8	4,3	6,0	5,0	1,5	0,9	-12,1	-3,1	5,1
Nominální jednotkové mzdové náklady (% , meziročně)	0,9	1,6	-0,4	3,1	3,9	6,2	4,7	5,9	2,2	6,7	6,0	4,3
Souhrnná produktivita práce (% , meziročně)	-0,4	1,7	3,9	0,9	3,6	1,9	2,8	-3,8	3,1	1,1	0,4	3,1
Obecná míra nezaměstnanosti (ILO) (% , průměr, věk 15-64, sez. očištěno)	7,0	6,2	5,1	4,0	2,9	2,3	2,0	2,6	2,9	2,5	2,7	2,7
Podíl nezaměstnaných osob (MPSV) (% , průměr, sez. očištěno)	7,7	7,7	6,5	5,5	4,2	3,2	2,8	3,6	3,8	3,3	3,6	3,6
Zaměstnanost (ILO) (% , meziročně)	0,9	0,7	1,3	1,8	1,5	1,2	-0,1	-1,6	-0,9	1,1	0,7	0,8
Zaměstnanost po přepočtu na plné úvazky (FTE) (% , meziročně)	-1,0	1,1	2,1	1,8	2,2	1,5	-0,3	-1,7	-0,3	1,8	0,8	0,8

PŘEDPOKLADY VNĚJŠÍHO PROSTŘEDÍ	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Zahraniční HDP (% , meziročně, sez. očištěno, efektivní)	0,3	1,9	2,0	2,0	2,8	1,8	1,5	-5,6	4,1	2,1	1,3	2,5
Zahraniční HDP (% , mezičtvrtletně, sez. očištěno, efektivní)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zahraniční HICP (% , meziročně, sez. očištěno, efektivní)	1,6	0,6	0,4	0,3	1,6	2,0	1,5	0,6	2,9	8,2	3,9	1,8
Zahraniční PPI (% , meziročně, sez. očištěno, efektivní)	-0,1	-1,6	-2,5	-2,3	2,7	3,3	1,1	-1,6	11,0	30,9	5,6	-0,1
Cena ropy Brent (v USD/barel) (průměr)	108,8	99,5	53,6	45,0	54,8	71,5	64,2	43,2	70,8	103,1	90,3	83,4
3M EURIBOR (% , průměr)	0,2	0,2	0,0	-0,3	-0,3	-0,3	-0,4	-0,4	-0,5	0,2	1,5	1,6
USD/EUR (průměr)	1,3	1,3	1,1	1,1	1,1	1,2	1,1	1,1	1,2	1,1	1,1	1,1

Tempo růstu reálného HDP ČR

Meziroční růst reálného HDP v %

Zdroj: ČSÚ (29.8. 2022)

https://www.czso.cz/csu/czso/hmu_cr

HDP– meziroční růst ve stálých cenách v %

Zdroj: Makroekonomická predikce MF ČR, srpen 2022

		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
		Predikce Predikce									
Svět	<i>sezónně očištěno</i>	3,5	3,4	3,3	3,7	3,6	2,9	-3,1	6,1	2,8	1,9
USA	<i>sezónně očištěno</i>	2,3	2,7	1,7	2,3	2,9	2,3	-3,4	5,7	1,8	1,4
Čína	<i>sezónně očištěno</i>	7,4	7,3	6,8	7,0	6,7	6,1	1,8	8,6	3,3	4,9
Spojené království	<i>sezónně očištěno</i>	3,0	2,6	2,3	2,1	1,7	1,7	-9,3	7,4	3,5	0,3
Evropská unie	<i>sezónně očištěno</i>	1,6	2,1	2,0	2,9	2,0	1,8	-6,0	5,3	3,2	1,4
	<i>neočištěno</i>	1,6	2,3	2,0	2,8	2,1	1,8	-5,9	5,4	.	.
Eurozóna	<i>sezónně očištěno</i>	1,4	1,9	1,8	2,8	1,8	1,6	-6,5	5,3	3,0	1,2
	<i>neočištěno</i>	1,4	2,0	1,9	2,6	1,8	1,6	-6,3	5,3	.	.
Německo	<i>sezónně očištěno</i>	2,2	1,2	2,1	3,0	1,0	1,1	-4,1	2,6	1,2	0,9
	<i>neočištěno</i>	2,2	1,5	2,2	2,7	1,0	1,1	-3,7	2,6	1,0	0,6
Francie	<i>sezónně očištěno</i>	1,0	1,1	1,0	2,4	1,8	1,9	-7,9	6,8	2,7	1,4
	<i>neočištěno</i>	1,0	1,1	1,1	2,3	1,9	1,8	-7,8	6,8	2,7	1,2
Itálie	<i>sezónně očištěno</i>	0,1	0,7	1,4	1,7	0,8	0,5	-9,1	6,6	3,6	1,0
	<i>neočištěno</i>	0,0	0,8	1,3	1,7	0,9	0,5	-9,0	6,6	3,5	0,9
Rakousko	<i>sezónně očištěno</i>	0,8	1,0	2,0	2,4	2,5	1,5	-6,8	4,9	4,2	1,3
	<i>neočištěno</i>	0,7	1,0	2,0	2,3	2,5	1,5	-6,7	4,8	4,2	1,1
Maďarsko	<i>sezónně očištěno</i>	4,1	3,6	2,1	4,4	5,4	4,6	-4,7	7,1	5,1	2,2
	<i>neočištěno</i>	4,2	3,7	2,2	4,3	5,4	4,6	-4,5	7,1	5,1	2,1
Polsko	<i>sezónně očištěno</i>	3,4	4,2	3,2	4,9	5,4	4,8	-2,1	5,8	5,2	1,3
	<i>neočištěno</i>	3,4	4,2	3,1	4,8	5,4	4,7	-2,2	5,9	5,2	1,3
Slovensko	<i>sezónně očištěno</i>	2,7	5,2	1,9	3,0	3,8	2,6	-4,4	3,0	1,7	1,8
Česká republika	<i>sezónně očištěno</i>	2,3	5,5	2,5	5,3	3,2	3,0	-5,5	3,5	2,2	1,3
	<i>neočištěno</i>	2,3	5,4	2,5	5,2	3,2	3,0	-5,5	3,5	2,2	1,1

HDP– meziroční a mezičtvrtletní růst ve stálých cenách v %

Zdroj: Makroekonomická predikce MF ČR, srpen 2022

		2021				2022			
		Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
							Odhad	Predikce	Predikce
USA	mezičtvrtletní	1,5	1,6	0,6	1,7	-0,4	-0,2	0,5	0,6
	meziroční	0,5	12,2	4,9	5,5	3,5	1,6	1,5	0,5
Čína	mezičtvrtletní	0,6	1,5	0,4	1,4	1,4	-2,6	3,2	2,5
	meziroční	18,9	8,0	5,0	4,0	4,8	0,5	3,4	4,5
Spojené království	mezičtvrtletní	-1,2	5,6	0,9	1,3	0,8	0,0	0,0	-0,2
	meziroční	-5,0	24,5	6,9	6,6	8,7	3,1	2,1	0,6
Evropská unie	mezičtvrtletní	0,1	2,0	2,2	0,6	0,6	0,6	0,2	0,0
	meziroční	-0,9	14,0	4,1	5,0	5,5	4,0	2,0	1,4
Eurozóna	mezičtvrtletní	-0,1	2,1	2,3	0,4	0,5	0,7	0,0	-0,1
	meziroční	-0,9	14,6	3,9	4,8	5,4	4,0	1,6	1,1
Německo	mezičtvrtletní	-1,5	2,0	0,7	0,0	0,8	0,0	-0,7	0,0
	meziroční	-2,2	10,2	1,8	1,2	3,6	1,5	0,0	0,0
Francie	mezičtvrtletní	0,1	1,0	3,3	0,6	-0,2	0,5	0,3	0,2
	meziroční	1,5	18,6	3,6	5,1	4,8	4,2	1,1	0,8
Itálie	mezičtvrtletní	0,2	2,6	2,7	0,7	0,1	1,0	0,4	0,1
	meziroční	0,0	17,5	4,0	6,4	6,2	4,6	2,2	1,7
Rakousko	mezičtvrtletní	-0,5	4,3	3,4	-0,8	1,5	0,5	0,2	0,1
	meziroční	-4,1	12,9	5,3	6,5	8,7	4,7	1,4	2,3
Maďarsko	mezičtvrtletní	1,3	2,4	1,1	2,2	2,1	0,2	0,1	0,1
	meziroční	-1,4	17,6	6,5	7,1	8,0	5,6	4,6	2,5
Polsko	mezičtvrtletní	1,4	2,0	2,6	1,8	2,5	-0,1	-0,4	-0,3
	meziroční	-1,1	11,0	6,1	8,0	9,2	6,9	3,7	1,5
Slovensko	mezičtvrtletní	-1,4	1,9	0,4	0,4	0,4	0,3	0,2	0,2
	meziroční	0,2	10,0	1,2	1,2	3,0	1,4	1,2	1,1
Česká republika	mezičtvrtletní	-0,5	1,4	1,7	0,8	0,9	0,2	-1,0	-0,4
	meziroční	-1,9	9,1	2,8	3,5	4,9	3,6	0,9	-0,4

HDP

= tržní hodnota finálních statků a služeb
vyrobených v dané ekonomice za dané časové
období

- jedná se o odhad
- ukazatel produkce, nikoli blahobytu

HDP – základní pojmy

- **Tržní** → v tržních cenách (obsahují DPH a spotřební daně)
- **Finální** → statky a služby určené konečnému spotřebiteli, které se legálně prodávají na trhu

NE → výrobky a služby poskytované pro vlastní spotřebu (vaření, úklid,..), sousedská výpomoc, práce dobrovolníků, aktivity volného času aj.

- černá a šedá ekonomika

ANO → imputované nájemné, imputovaná renta

Imputované nájemné = hypotetické nájemné, jež by majitelé obydli, ve kterých bydlí, inkasovali, kdyby je pronajímali

- **V dané ekonomice** – tj. rezidenty i nerezidenty na daném území
- **Za dané časové období** – za rok, HDP = toková veličina

Nezjištěná (nezdáněná) ekonomika

černá ekonomika

- nelegální transakce podle obsahu (mimo zákon): výroba a distribuce drog, kuplířství, porušování práv duševního vlastnictví, zneužívání informací, krádeže, atd.

šedá ekonomika

- nelegální transakce podle provedení (tj. ekonomické vztahy, které porušují etické a morální normy společnosti, jsou na hranici zákona a jsou těžko postižitelné): nezdaněná práce (práce na černo, práce neregistrovaných subjektů) daňové a celní úniky, nepřiznané převody majetku aj.

http://ftp.iza.org/dp6891.pdf

Government deficit / su... Očima expertů: Měnová... Česko musí poslat do k... HDP Výdajová metoda ftp.iza.org czso.cz

Soubor Upravit Přejít Oblíbené položky nápověda

Table 4: Size and development of the shadow economy (in % of GDP)¹⁾ in 39 OECD countries

Country	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Average
Australia	14.4	14.3	14.3	14.1	13.9	13.7	13.7	13.7	13.7	13.2	13.5	13.4	13.8
Austria	10.0	9.8	9.7	9.8	9.8	9.8	9.8	9.6	9.7	9.5	9.7	10.6	9.8
Belgium	22.7	22.2	22.1	22.0	22.0	21.8	21.8	21.4	20.8	20.3	20.5	20.7	21.5
Bulgaria	37.3	36.9	36.6	36.1	35.6	34.9	34.1	33.5	33.0	33.7	32.1	31.9	34.6
Canada	16.3	16	15.9	15.8	15.7	15.6	15.5	15.3	15.2	14.9	15.5	15.4	15.6
Chile	19.9	19.8	19.6	19.6	19.4	19.1	18.9	18.7	18.4	19.1	20.5	19.8	19.4
Cyprus	29.2	28.7	28.2	27.8	28.2	28.1	27.7	27.3	27.3	27.7	26.9	25.4	27.7
Czech Rep.	19.3	19.1	18.9	18.8	18.7	18.4	17.8	17.3	16.3	15.2	15.7	15.5	17.6
Denmark	18.4	18.0	18.0	18.0	18.0	17.8	17.6	17.0	16.5	15.3	16.2	16.2	17.3
Estonia	-	25.6	25.3	24.9	24.3	24.0	23.4	22.7	22.5	20.8	24.3	22.5	21.7
Finland	18.4	18.1	17.9	17.8	17.7	17.6	17.4	17.1	16.6	16.4	16.7	16.8	17.4
France	15.7	15.2	15.0	15.1	15.0	14.9	14.8	14.8	14.5	14.0	14.5	14.6	14.8
Germany	16.4	16.0	15.9	16.1	16.3	16.1	16.0	15.6	15.3	14.8	14.6	15.1	15.7
Greece	28.5	28.7	28.2	28.0	27.4	27.1	26.9	26.4	26.5	26.0	25.3	25.1	27.0
Hungary	25.4	25.1	24.8	24.5	24.4	24.1	24.0	23.7	23.7	23.1	23.1	23.1	24.1
Iceland	16.0	15.9	15.8	16.0	15.9	15.5	15.1	15.0	14.4	13.8	14.7	14.4	15.2
Ireland	16.1	15.9	15.9	15.9	16.0	15.8	15.6	15.5	15.9	15.9	17.5	16.5	16.1
Italy	27.8	27.1	26.7	26.8	27.0	27.0	27.1	26.9	26.8	26.7	26.5	26.7	26.9
Japan ²	11.4	11.2	11.2	11.3	11.2	10.9	10.7	10.4	10.3	11.0	11.0	11.0	11.0
Korea, Rep.	28.3	27.5	27.3	26.9	26.8	26.5	26.3	25.9	25.8	25.6	24.5	24.7	26.3
Latvia	23.9	23.6	23.2	22.9	22.5	22.1	21.5	20.8	20.8	22.6	20.0	21.5	22.1
Lithuania	27.2	27.1	26.7	26.2	25.4	25.1	24.4	23.8	24.3	26.0	23.6	25.4	25.4

CS 21:00 22.3.2014

HDP

- Domácí produkt a národní důchod (produkt)
- Hrubý a čistý produkt
- Nominální a reálný produkt

Běžné vs. stálé ceny

- *běžné ceny* – nominální HDP (ceny aktuálního roku)

nominální HDP → základna pro poměrové ukazatele, např. Saldo běžného účtu platební bilance, rozpočtový deficit a vládní dluh (maastrichtská konvergenční kritéria 3 % a 60 %)

- *stálé ceny* – reálný HDP (ceny některého z předchozích roků)

reálný HDP → očištění ekonomické aktivity o vliv inflace, ukazatel růstové dynamiky a fáze hospodářského cyklu

→ přepočet na reálný HDP prostřednictvím *statistické deflace*

- **Implicitní deflátor HDP** → $\text{nom.HDP} / \text{reálný HDP}$
reálný HDP je výsledkem aplikace velkého počtu dílčích cenových indexů

Nominální a reálný HDP v ČR

- běžné ceny*

HDP v roce 1990:

675 mld. Kč

HDP v roce 2019:

5.749 mld. Kč

Zvýšil se HDP 8,5 krát?

NE

- stále ceny r. 2015**

HDP v roce 1990:

2.964 mld. Kč

HDP v roce 2019:

5.267 mld. Kč

**Reálný HDP se zvýšil
1,8krát**

Metody odhadu HDP

- Výrobní, resp. produkční (→ tvorba)
- Důchodová (→ rozdělení)
- Výdajová (→ užití)

*Definice Eurostatu a ČSÚ:

Výrobní metoda

HDP = hrubá přidaná hodnota v primárním, sekundárním a terciárním sektoru (tj. produkce - mezispotřeba) + daně z produktů - dotace na produkty

Důchodová metoda

HDP = Náhrady zaměstnancům + Daně z výroby a z dovozu - Dotace + Čistý provozní přebytek + Čistý smíšený důchod + Spotřeba fixního kapitálu

Výdajová metoda

HDP = Výdaje na konečnou spotřebu (domácnosti, vláda, NISD) + Tvorba hrubého kapitálu + Vývoz výrobků a služeb - Dovoz výrobků a služeb

metody odhadu HDP

- Produkční (výrobní)

HDP = součet přidaných hodnot (v primárním, sekundárním a terciárním sektoru) + nepřímé daně – dotace

Sektory:

Primární – zemědělství, rybolov, lesnictví, těžba dřeva

Sekundární – průmysl, stavebnictví

Terciární – obchod a služby (doprava a komunikace, zdravotnictví, vzdělávání, bankovníctví, pojišťovnictví,..)

Přidaná hodnota a mezispotřeba

Přidaná hodnota

= hodnota, kterou výrobci postupně přidávají svou činností k hodnotě nakupovaných surovin, polotovarů a služeb

= hodnota produkce – mezispotřeba, tj. hodnota vstupů (suroviny, materiál, polotovary, služby)

Mezispotřeba (meziprodukt)

= zboží a služby spotřebované jako vstupy pro výrobu finálních statků (v daném roce vyrobené a využité při výrobě)

Výrobní metoda odhadu HDP – příklad

	spotřebovaný meziprodukt	přidaná hodnota	příjem z prodeje (hodnota produkce)
těžba rudy	0	50	50
železářny	50	20	70
automobilka	70	110	180
obchodník s auty	180	20	200
celkem	300	200	500

předp.: produkce jen jednoho finálního statku, neexistují daně a dotace → součet přidaných hodnot = HDP (hodnota finálních statků a služeb v tržních cenách) = 200

Proč je třeba vyloučit meziprodukt?

- aby nedošlo k dvojímu započítání vyrobené produkce

Výrobní metoda HDP ČR (2019, 2020 a 2021)

NACE	2019	podíl na HPH	2020	podíl na HPH	2021	podíl na HPH
HPH (mld.Kč)	5232,9	100,0	5196,2	100,0	5550,5	100,0
A Zemědělství, lesnictví a rybářství	107,8	2,1	111,9	2,2	112,7	2,0
B Těžba a dobývání	30,1	0,6	26,6	0,5	27,4	0,5
C Zpracovatelský průmysl	1309,9	25,0	1219,0	23,5	1287,7	23,2
D Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu	142,1	2,7	161,7	3,1	158,4	2,9
E Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi	49,1	0,9	51,3	1,0	64,9	1,2
F Stavebnictví	294,9	5,6	293,4	5,6	310,5	5,6
G Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	572,0	10,9	565,6	10,9	606,7	10,9
H Doprava a skladování	289,6	5,5	279,2	5,4	316,6	5,7
I Ubytování, stravování a pohostinství	108,0	2,1	65,5	1,3	70,3	1,3
J Informační a komunikační činnosti	330,5	6,3	357,7	6,9	384,0	6,9
K Peněžnictví a pojišťovnictví	211,4	4,0	213,8	4,1	227,4	4,1
L Činnosti v oblasti nemovitostí	484,9	9,3	504,9	9,7	514,8	9,3
M Profesní, vědecké a technické činnosti	274,6	5,2	274,6	5,3	310,4	5,6
N Administrativní a podpůrné činnosti	106,8	2,0	93,5	1,8	103,5	1,9
O Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	310,5	5,9	325,7	6,3	335,8	6,0
P Vzdělávání	244,5	4,7	265,2	5,1	286,5	5,2
Q Zdravotní a sociální péče	250,6	4,8	284,4	5,5	322,7	5,8
R Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	56,1	1,1	47,9	0,9	51,9	0,9
S Ostatní činnosti	53,4	1,0	49,3	0,9	52,2	0,9
T Činnosti domácností jako zaměstnavatelů a producentů pro vlastní potřebu	6,1	0,1	5,0	0,1	6,0	0,1

Pramen: ČSÚ (29.8. 2022)

https://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenkavyber.makroek_prod

Jedná se o nominální HDP (v běžných cenách) v mil. Kč

Výrobní metoda HDP ČR (2019, 2020 a 2021)

mld. Kč (běžné ceny)	2019	2020	2021
Produkce	12809,0	12276,6	13527,8
Mezispotřeba	7576,1	7080,4	7977,3
HPH = produkce - mezispotřeba	5232,9	5196,2	5550,5
Daně z produktů (+)	658,0	619,5	669,4
Dotace na produkty (-)	-99,4	-106,6	-111,5
Hrubý domácí produkt	5791,5	5709,1	6108,4

	2019	2020	2021
podíl mezispotřeby na produkci	59,1	57,7	59,0
podíl HPH na produkci	40,9	42,3	41,0

Podíl sektorů na hrubé přidané hodnotě

(ve standardu kupní síly, v běžných cenách)

Země	primární		sekundární		terciální	
	2000	2020	2000	2020	2000	2020
EU 27	2,5	1,8	28,3	25,1	69,2	73,1
Eurozóna 19	2,3	1,7	28,0	24,6	69,6	73,7
Česko	3,6	2,1	36,8	33,8	59,7	64,0
Maďarsko	5,8	4,0	31,8	29,0	62,5	67,1
Polsko	3,5	2,8	32,4	31,4	64,0	65,8
Slovensko	1,9	2,0	33,3	30,6	64,7	67,5
Francie	2,3	1,8	23,8	18,4	74,0	79,7
Irsko	2,8	1,0	35,4	40,5	61,8	58,4
Itálie	2,9	2,2	27,2	23,9	70,0	73,9
Lucembursko	0,7	0,2	18,6	12,2	80,7	87,4
Německo	1,1	0,8	30,8	29,3	68,1	69,8
Rakousko	1,8	1,2	31,7	28,4	66,4	70,3
Řecko	6,1	4,8	21,0	17,1	72,9	78,0

Zdroj: ČSÚ, 30.8. 2022

<https://www.czso.cz/csu/czso/makroekonomika-aligdem8ba>

Výdajová metoda odhadu HDP

$$\text{HDP (v Kč, v tržních cenách)} = C + I_B + G + NX$$

C = spotřební výdaje domácností (předměty krátkodobé a dlouhodobé spotřeby, služby)

I_B (hrubé investice), resp. tvorba hrubého kapitálu =

I_N (čisté, rozvojové) + I_r (restituční, tj. amortizace, odpisy, spotřeba fixního kapitálu)

G = vládní nákupy statků a služeb

NX = čistý export

Soukromé výdaje na investice (I_B)

(ČSÚ a Eurostat: hrubá tvorba kapitálu)

- **fixní investice** (tvorba hrubého fixního kapitálu, tj. nákup nových budov, strojů a zařízení firmami + výdaje domácností na nákup domů a bytů)
- **změna stavu zásob** (změny v zásobách: finálních statků určených k prodeji + nedokončené výroby + materiálu pro výrobní proces)
- **čisté pořízení cenností** (drahokamy, vzácné kovy, starožitnosti a umělecké předměty)

Ne finanční investice!

vládní nákupy statků služeb (G)

- vláda za ně dostává protihodnotu

např. výdaje na školství, zdravotnictví, obranu, platy státních zaměstnanců, atd.

+

investiční výdaje vlády (výdaje na stavbu dálnic, železnic, atd.)

! NE transferové platby (TR) – tj. podpory v nezaměstnanosti, sociální dávky, stipendia, důchody,...

Celkové výdaje vlády = $G + TR$

Čistý export = NX

- $NX = X - M$
- X = hodnota vývozu zboží a služeb (tj. nákup domácích statků a služeb zahraničními subjekty)
- M = hodnota dovezených statků a služeb (tj. nákup zahraničních statků a služeb domácími subjekty)

$$M = M_a + mY \text{ (HDP)}$$

autonomní dovoz + indukovaný dovoz (závislý na domácím HDP)

Saldo obchodní bilance = export zboží – import zboží

Saldo výkonové bilance = export zboží a služeb – import zboží a služeb

Výdajová metoda HDP ČR

mld. Kč (běžné ceny)	2019	podíl na(ku) HDP (%)	2020	podíl na(ku) HDP (%)	2021	podíl na(ku) HDP (%)
<i>Výdaje na konečnou spotřebu</i>	3845,8	66,4	3830,7	67,1	4083,7	66,9
Domácnosti	2663,0	46,0	2536,3	44,4	2715,0	44,4
Vládní instituce	1134,5	19,6	1242,6	21,8	1313,0	21,5
NISD	48,4	0,8	51,8	0,9	55,8	0,9
<i>Tvorba hrubého kapitálu</i>	1598,9	27,6	1493,1	26,2	1843,8	30,2
Tvorba hrubého fixního kapitálu	1567,6	27,1	1515,6	26,5	1586,3	26,0
Změny zásob	21,5	0,4	-31,2	-0,5	246,3	4,0
Čisté pořízení cenností	9,8	0,2	8,7	0,2	11,2	0,2
Vývoz zboží a služeb 1)	4335,4	74,9	4051,6	71,0	4508,4	73,8
Dovoz zboží a služeb 2)	3988,5	68,9	3666,3	64,2	4327,5	70,8
<i>Saldo vývozu a dovozu</i>	346,8	6,0	385,3	6,7	180,9	3,0
Hrubý domácí produkt	5791,5	100,0	5709,1	100,0	6108,4	100,0

Vývoz/HDP a dovoz/HDP jsou poměrové ukazatele
(nikoliv podílové)

Pramen: ČSÚ (29.8. 2022)
https://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenkavyber.makroek_vydaj

Důchodová metoda odhadu HDP

$$\text{HDP} = \text{mzdy} + \text{renty} + \text{čisté úroky} + \text{zisky} + \text{znehodnocení kapitálu} + \text{nepřímé daně} - \text{subvence (dotace)}$$

Mzdy = hrubé mzdy + ostatní náklady firem na práci (také příspěvky na sociální a zdravotní pojištění)

Čisté úroky = úroky, které získají domácnosti a vláda – úroky, které domácnosti a vláda zaplatí jiným subjektům

Zisky = hrubý zisk firem (dividendy akcionářů + nerozdělené zisky + daň ze zisku)

Důchodová metoda odhadu HDP

- Renty = důchody plynoucí domácnostem z vlastnictví půdy a nemovitostí (také imputovaná renta, imputované nájemné)
- Příjmy ze sebezaměstnání = příjmy podnikatelů

! NE transferové platby (TR) vzniklé přerozdělováním (důchody a další sociální dávky)

- aby nedošlo k dvojímu započítávání

důchodová metoda odhadu HDP

(mld. Kč, běžné ceny)

mld. Kč	2019	podíl na HDP (%)	2020	podíl na HDP (%)	2021	podíl na HDP (%)
Náhrady zaměstnancům	2585,6	44,6	2625,3	46,0	2785,7	45,6
Mzdy a platy	1986,3	34,3	1989,1	34,8	2105,0	34,5
Sociální příspěvky zaměstnavatelů	599,3	10,3	636,2	11,1	680,7	11,1
Čisté daně z výroby a dovozu	534,4	9,2	448,8	7,9	476,6	7,8
Daně z výroby a z dovozu	696,4	12,0	659,8	11,6	713,0	11,7
Dotace (-)	-161,9	-2,8	-211,0	-3,7	-236,4	-3,9
Hrubý provozní přebytek a smíšený důchod	2671,5	46,1	2635,0	46,2	2846,1	46,6
Spotřeba fixního kapitálu	1153,4	19,9	1228,7	21,5	1302,7	21,3
Čistý provozní přebytek a smíšený důchod	1518,0	26,2	1406,3	24,6	1543,5	25,3
Hrubý domácí produkt	5791,5	100,0	5709,1	100,0	6108,4	100,0

Pramen: ČSÚ (29.8. 2022)
https://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenkavyber.makroek_duchodm

Tři metody odhadu HDP- shrnutí

Tvorba Výrobní metoda	Rozdělení Důchodová metoda	Užití Výdajová metoda
Přidaná hodnota sektorů	Mzdy a platy, příjmy ze sebezaměstnání, úroky, renty, zisky a j = čistý domácí důchod (v základních cenách)	Spotřeba domácností (C) Hrubé soukromé domácí investice (I) Vládní nákupy (G) Čistý export (NX)
Primárního		
Sekundárního		
terciárního		
= HDP v základních cenách (resp. V cenách VF)	+ spotřeba fixního kapitálu (odpisy) =HDP v základních cenách	
+ nepřímé daně	+ nepřímé daně	
- subvence	- subvence	

Hrubý domácí produkt v tržních cenách

Složky HDP v běžných cenách, PPS (2020)

zdroj: ČSÚ, 30.8. 2020

<https://www.czso.cz/csu/czso/makroekonomika-ff59vpmpdf>

		výdajová metoda				výrobní metoda		důchodová metoda		
Země	HDP v mld.PPS GDP in mld. PPS	Výdaje na konečnou spotřebu (v % HDP) Final consumption expenditure (% of GDP)	Tvorba hrubého kapitálu (v % HDP) Gross capital formation (% of GDP)	Vývoz výrobků a služeb (v % HDP) Exports of goods and services (% of GDP)	Dovoz výrobků a služeb (v % HDP) Imports of goods and services (% of GDP)	HPH (v % HDP) Gross value added (% of GDP)	Daně z produktů mínus dotace na produkty (v % HDP) Taxes less subsidies on products (% of GDP)	Náhrady zaměstnanců m (v % HDP) Compensation of employees (% of GDP)	Hrubý provozní přebytek a smíšený důchod (v % HDP) Gross operating surplus and gross mixed income	Daně z výroby a z dovozu mínus dotace (v % HDP) Taxes on production and imports less subsidies (% of GDP)
EU 27	13 381,3	74,2	22,0	46,7	42,9	89,8	10,2	48,7	41,0	10,3
Eurozóna 19	11 391,2	74,4	21,9	45,5	41,7	90,1	9,9	49,3	40,7	9,9
Česko	215,3	67,2	25,9	71,0	64,2	91,0	9,0	46,0	46,1	7,9
Maďarsko ¹⁾	135,9	70,2	27,6	79,7	77,5	84,5	15,5	42,0	42,3	15,6
Polsko ¹⁾	523,0	76,0	17,2	55,8	49,0	88,0	12,0	40,5	50,6	8,6
Slovensko	91,6	80,3	18,9	85,7	84,9	89,6	10,4	44,5	45,1	10,4
Německo ¹⁾	3 367,6	73,1	21,1	43,4	37,7	90,6	9,4	54,9	36,9	8,2
Rakousko	377,3	71,3	25,2	52,6	49,0	89,7	10,3	50,2	41,5	8,3

Hrubý národní důchod

HND = důchody vyplacené rezidentům dané ekonomiky doma i v zahraničí v daném období

HND = HDP + saldo zahraničních důchodů (resp. saldo prvotních důchodů s nerezidenty)

resp.

*HND = HDP + důchody vyplacené rezidentům v zahraničí -
důchody vyplacené nerezidentům v domácí ekonomice*

- v ČR je HND menší než HDP (saldo zahr. důchodů je záporné)

Rozdíl mezi HDP a HND

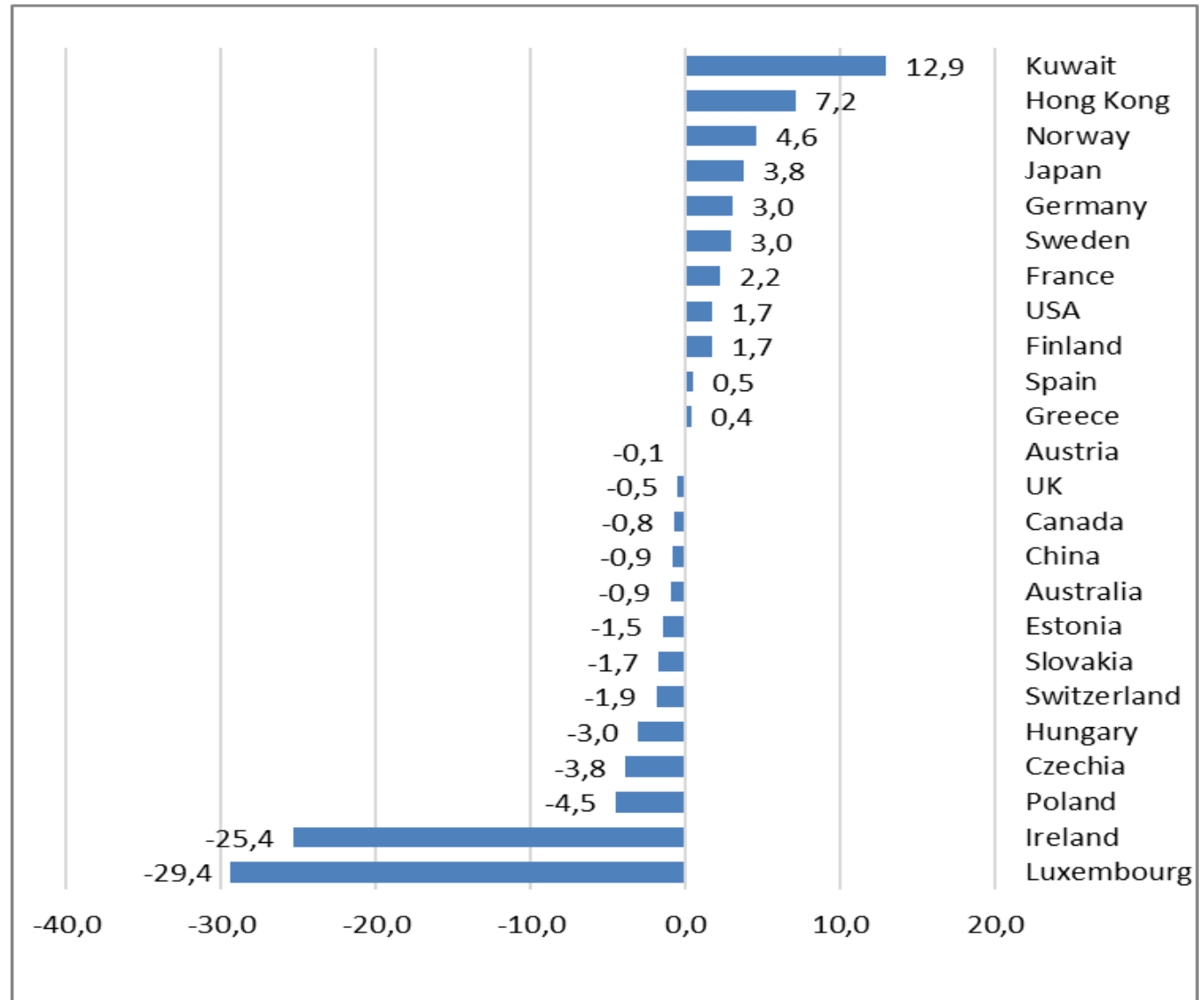
HND → zásadní je KDO, nezáleží na tom, KDE

HDP → zásadní je KDE, nezáleží na tom, KDO

HND/HDP (2021)

HND > HDP

HND < HDP

Rozdíl mezi HND a HDP na oby. v % HDP (v PPP, current international USD), Kuwait (2018), Luxembourg (2020)

zdroj: World Bank, Database World Development Indicators (29. 8. 2022)

<https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators#>

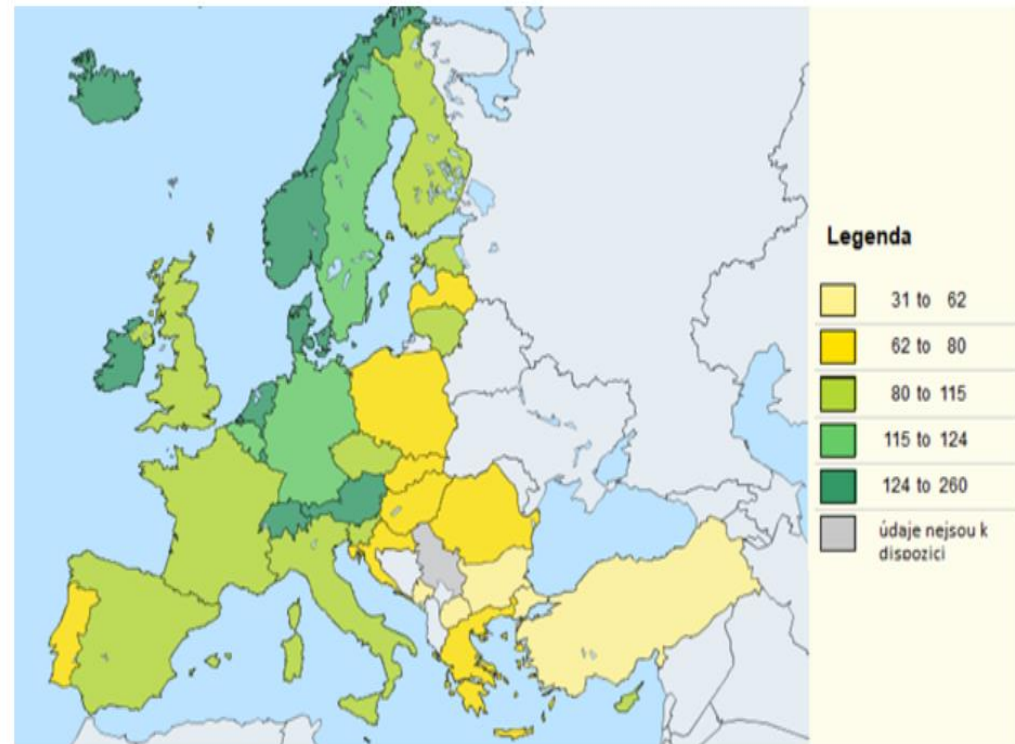
*HDP na obyv. v PPP (PPS)= ukazatel ekonomické úrovně v mezinárodním srovnání

pro zájemce

- pro porovnání zemí je nutné přepočítat HDP na jednu měnu a na 1 obyv.
- Parita kupních sil (PPP) eliminuje odlišnosti v cenových hladinách
- v rámci EU se PPP využívá na výpočet tzv. parity kupních standardů (PPS), což je umělá měnová jednotka
- 1 PPS umožňuje nakoupit stejné množství statků a služeb v různých zemích

https://www.czso.cz/csu/czso/evropsky_srovnavaci_program

Obr. 1: Rozdělení zemí podle výše objemového indexu HDP na obyvatele v PPS za rok 2019 (EU-27_2020 = 100)

***Parity kupní síly (PPP)**

definice Eurostatu (*pro zájemce*)

= ukazatele rozdílů v cenových hladinách
v jednotlivých zemích

PPP → kolik měnových jednotek stojí dané množství zboží a služeb v různých zemích

Hlavní využití: převod agregátů národních účtů (HDP)
různých zemí na srovnatelné objemové agregáty

- použití nominálních směnných kurzů by nadhodnocovalo HDP zemí s vysokou cenovou hladinou ve srovnání se zeměmi s nízkou cenovou hladinou (použití PPP zajišťuje, že HDP všech zemí je oceněn jednotnou cenovou hladinou, a odráží tak pouze rozdíly ve skutečném objemu ekonomiky)

***PPP- využití**

definice Eurostatu (*pro zájemce*)

- při analýzách relativních cenových hladin v jednotlivých zemích
 - PPP se vydělí aktuálním nominálním směnným kurzem a získá se index cenové hladiny (PLI), který vyjadřuje cenovou hladinu dané země ve vztahu k jiné zemi nebo ve vztahu ke skupině zemí, jako jsou členské státy EU

2003 EU27 = 100	CPL celkem	CPL zboží	CPL služby	HDP na hlavu v PPS
Belgium	107	102	114	124
Bulgaria	35	55	23	34
Czechia	54	69	41	77
Denmark	142	134	157	124
Germany	109	107	114	116
Estonia	59	76	46	55
Ireland	122	120	129	142
Greece	84	86	84	94
Spain	93	93	94	101
France	113	112	117	111
Croatia	64	76	54	57
Italy	102	98	107	111
Cyprus	90	96	83	89
Latvia	51	66	39	50
Lithuania	49	67	34	44
Luxembourg	118	101	142	248
Hungary	59	72	47	63
Malta	70	81	62	80
Netherlands	113	113	115	130
Austria	108	106	112	128
Poland	50	63	39	49
Portugal	82	87	79	79
Romania	38	55	26	32
Slovenia	76	82	71	93
Slovakia	48	69	32	84
Finland	122	114	135	113
Sweden	127	121	137	124

2020 EU27 = 100	CPL celkem	CPL zboží	CPL služby	HDP na hlavu v PPS
Belgium	112	102	124	119
Bulgaria	54	71	38	55
Czechia	72	82	61	93
Denmark	133	121	154	135
Germany	111	111	112	123
Estonia	80	87	73	84
Ireland	120	111	149	209
Greece	83	90	77	62
Spain	94	91	97	84
France	109	107	111	104
Croatia	65	78	54	64
Italy	99	97	103	94
Cyprus	92	92	92	88
Latvia	74	86	62	70
Lithuania	68	82	53	87
Luxembourg	129	110	175	263
Hungary	63	74	52	74
Malta	88	98	78	97
Netherlands	116	109	128	132
Austria	114	105	126	124
Poland	60	73	46	76
Portugal	85	91	80	76
Romania	53	69	38	72
Slovenia	84	88	80	89
Slovakia	81	86	75	70
Finland	127	121	133	113
Sweden	125	117	139	123

Disponibilní důchod (YD) domácností

YD = důchod, který výsledně pobírají domácnosti

YD = příjmy domácnosti (tj. mzdy + úroky + renty + dividendy) + TR (tj. transferové platby) – daně (TA)

YD domácnosti rozdělují na spotřebu

(C, consumption) a úspory (PS, personal savings)

$YD = C + PS$

* Hrubý disponibilní důchod

(metodika ČSÚ a Eurostatu)

= důchod, který zůstane v ekonomice po všech přerozdělovacích transakcích s nerezidenty

= důchody, které mohou rezidenti využít na spotřebu, investice a další účely

Potenciální produkt (Y^* , HDP*) a produkční mezera

HDP* = úroveň ekonomického výkonu při optimálním využití VF (existuje plná zaměstnanost, resp. přirozená míra nezaměstnanosti)

- nejde o maximální dosažitelný výkon ekonomiky
- jde o **maximální dlouhodobě udržitelný výkon** (konzistentní se stabilní inflací)
- odhad HDP* je relativně komplikovaný

definice MF ČR (viz Makroekonomická predikce MF ČR)

HDP* = úroveň ekonomického výkonu při průměrném využití VF

Produkční mezera

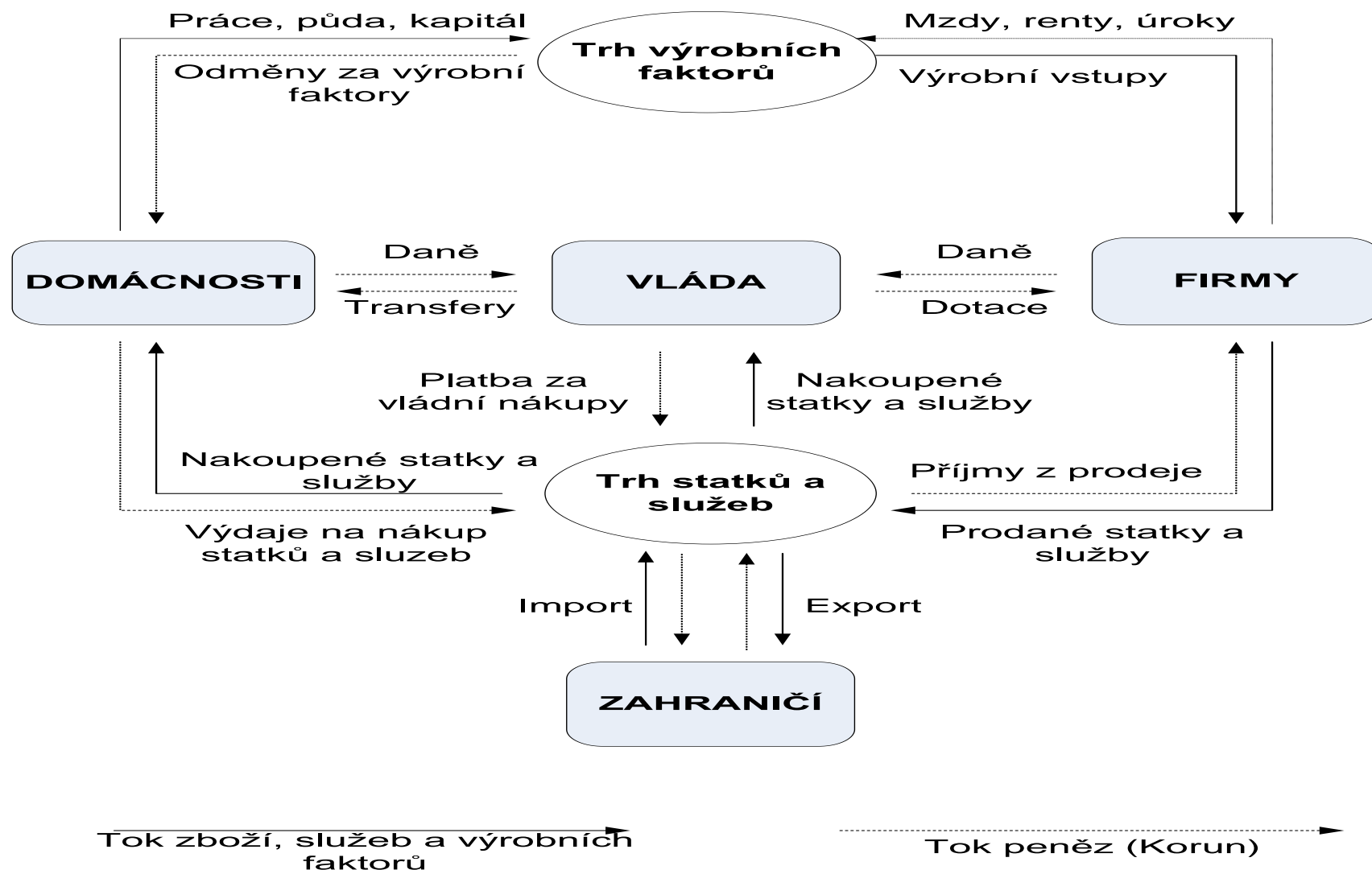
$$\text{Output Gap} = \frac{Y - Y^*}{Y^*} * 100$$

- *ukazatel pozice ekonomiky v cyklu*
- *rozdíl mezi skutečným HDP a HDP* (v procentech potenciálního produktu)*

Ukazatele ekonomického blahobytu

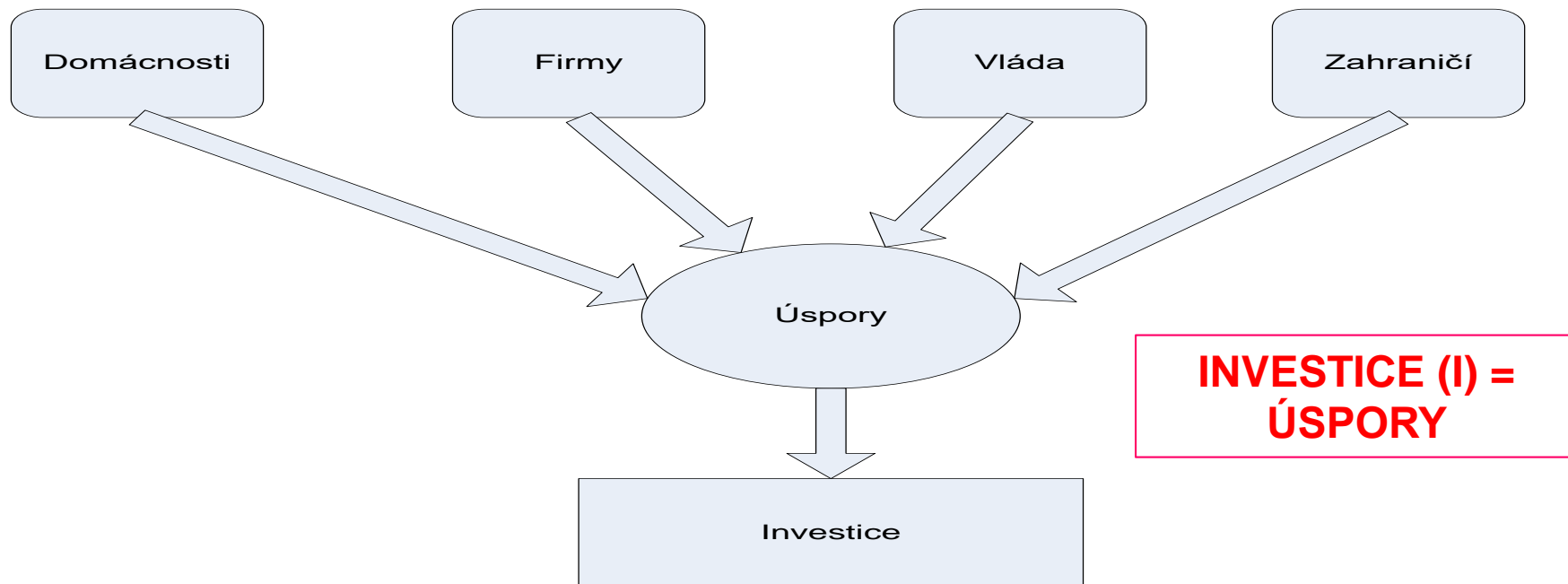
- liší se od HDP:
 - + hodnota volného času
 - + výrobky a služby, které poskytujeme sami sobě
 - + produkce stínové ekonomiky
 - produkce škodlivin (znečištění ŽP)

Makroekonomický koloběh

Základní makroekonomická identita

$$\text{Národní úspory} = \text{soukromé úspory (S)} + \text{úspory vlády (T-G)} + \text{zahr. úspory}$$

- zachycuje možnosti financování jednotlivých sektorů ekonomiky (soukromého, vládního, sektoru vnějších vztahů)

Např.: $(S - I) + (T - G) = NX$

Pokud jsou příjmy státu $T < G$, vzniká deficit veřejného (vládního) sektoru. Pokud je ekonomika blízko HDP*, pak při stávající míře úspor musí poklesnout buď soukromé investice I nebo čistý vývoz NX

(riziko dvojích deficitů: deficit veřejných financí → deficit běžného účtu)